

קדושת לוי – פרשת נצבים שנת תשע"ב, ישיבת רבינו יצחק אלחנן

רצון הקדוש ברוך הוא ותכלית הבריאה: רק להשפיע מטובו על כלל ישראל תמיד!

1) קדושת לוי – פרשת נצבים, ד"ה אתם נצבים, עמ' תז-תח¹

כי הכלל הוא, הבורא ברוך הוא דרכו להטיב ובפרט לישראל, וזה רצונו כשמשפיע טובות וברכות לישראל עמו, וחס ושלוש כשישראל אינם ראויים להשפיע עליהם טובות, אין זה רצון הבורא ברוך הוא, אדרבא רצון הבורא ותענוגו כשמשפיע טובות על ישראל, והם ראויים להשפיע עליהם כל הטובות והברכות, וחס ושלוש להיפך אין זה רצון הבורא...

2) קדושת לוי – פרשת נצבים, ד"ה והותירך ד', עמ' תח

...כי הבורא ברוך הוא שש וגיל בהשפעתו לאנשי סגולתו ולבניו החביבים, כאשר האב האוהב את בנו כשמשפיע ונותן לבנו יש לו חדוה וגילה מזה, כן הבורא יתברך, ולהיפך חס ושלוש כשאינו יכול להשפיע מחמת העדרת המקבלים, כביכול השם יתברך לא ניחא ליה בזה, כמאמר חכמינו ז"ל יותר מה שהעגל רוצה לינוק פרה כו'.

3) מסכת פסחים – דף קיב עמוד א

יותר ממה שהעגל רוצה לינוק פרה רוצה להניק

4) דברים (נצבים) – פרק ל, פסוקים ח-י

ח וְאֵתָהּ תְּשׁוּב וְשִׁמְעֶתָ בְּקוֹל ד'; וְעָשִׂיתָ אֶת כָּל מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוְךָ הַיּוֹם. ט וְהוֹתִירְךָ ד' אֶלְקִיךָ בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדְךָ, בְּפָרִי בְטֶנֶךָ וּבְפָרִי בְהֶמְתְּךָ וּבְפָרִי אֲדָמְתְךָ לְטֹבָה: כִּי יָשׁוּב ד' לְשׁוֹשׁ עֲלֶיךָ לְטוֹב כְּאֲשֶׁר שָׁשׂ עַל אֲבֹתֶיךָ. י כִּי תִשְׁמַע בְּקוֹל ד' אֶלְקִיךָ, לְשָׁמֹר מִצְוֹתַי וְחֻקֹּתַי הַכְּתוּבָה בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה: כִּי תָשׁוּב אֶל ד' אֶלְקִיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ.

5) ספורנו (שם)

יתן לך הצלחה יתירה מכל הצלחה קודמת

6) הושע – פרק ג, פסוק ה

אַחַר יָשׁוּבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וּבִקְשׁוּ אֶת ד' אֶלְקֵיהֶם, וְאֵת דָּוִד מֶלֶכָם; וּפָחְדוּ אֶל ד' וְאֶל טוֹבוֹ בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים.

7) ילקוט הגרשוני על תנ"ך – ספר הושע [ג, ה], דף ס עמוד א² (ר' גרשון שטערן זצ"ל)

פ"י דשלימות העבודה, כאשר מטיב לו ד', יפחד אולי ינכו לו מזכיותיו, זהו "ופחדו אל ד' ואל טובו" שיפחדו מטוב ד' שמטיב להם אולי ינכו משכרם.

8) קדושת לוי – פרשת נצבים, עמ' תט-תי

או יבואר לשון "והותירך". כלומר אפילו מה שיקבל טובות מאת השם יתברך טובות עולם הזה, לא ינוכה לנו מזה לעולם הבא, כי טובות עולם הזה מה שמשפיע עלינו יש לו כביכול נחת וחדוה. וזה לשון "והותירך", כלומר שלא ינוכה לך מזכיותיך מחמת קבלת טובות העולם הזה,

¹ הוצאת מכון קדושת לוי, שנת תשנ"ו.

² בשם כפלים לתושי' להמגיד ר"א לאנדא מווילנא.

רק שטובות עולם הזה יתן לך יתר על שכרך, וכל זכויותיך יותיר לך להעולם הבא, כי השם יתברך יש לו תענוג כשמשפיע עלינו טובה בעולם הזה, וזהו "פי ישוב ד' לשוש עֲלֶיךָ לְטוֹב" אמן.

9) מפניני הרב – ר' יוסף דוב הלוי סולוביצ'יק זצ"ל, עמ' נו-נז³
 הזכיר רבנו, שפעם היה הגר"ח מעיין באחד מספרי החסידות של חב"ד, ובו מאמר הדין בשאלה מה הניעו להקב"ה לברוא את העולם, והובאו שמה שתי תשובות מספרי חסידות, א', שביקש הקב"ה שתהיה לו מלכות ואין מלך בלא עם, וב', כי טבע הטוב להטיב, והקב"ה טוב הוא ומרצונו להטיב לאחרים, ובלי עולם – אין לו על מה להשפיע טובו. **וכשקרא הגר"ח את הדברים האלה סגר תיכף את הספר והניחו מידו, והעיר שאי אפשר לנו אפילו לשאול שאלה כזו – וכי מה הניעו להקב"ה לעשות איזה דבר, דעצם הנחת השאלה היא שיש חלילה איזה חסרון אצלו יתברך, אשר בגלל כן יש אצלו רצון למלא את אותו החסרון, ודיבורים כאלה לא ניתנו להיאמר.**

10) עץ חיים - שער הכללים, פרק ראשון (ר' חיים ויטאל זצ"ל)
 כשעלה ברצונו יתברך שמו לברוא את העולם כדי להיטיב לברואיו ויכירו גדולתו ויזכו להיות מרכבה למעלה להדבק בו ית'...

11) ספר החינוך - מצוה תל [מצות ברכת המזון]
 ידוע הדבר ומפורסם כי השם ברוך הוא פועל כל הנמצא, וברא האדם והשליטו על הארץ ועל כל אשר בה, וממדותיו ברוך הוא שהוא רב חסד והוא חפץ בטובת בריותיו ורוצה להיות ראויין וזכאין לקבל טובה מאתו, וזה באמת משלמותו ברוך הוא, כי לא יקרא שלם בטובה רק מי שהוא מטיב לאחרים זולתו, אין ספק בזה לכל בן דעת... ומן השורש הזה הוא שמה שאמרו זכרונם לברכה [חולין ס' ע"ב] שהקדוש ברוך הוא מתאוה לתפלתן של צדיקים, לומר שחפצו שיעשו פעולה שיזכו בה לפניו וימשיכו עליהם מטובו כי חפץ חסד הוא, ולתת עליהם מברכתו מרוב שלמותו כמו שכתבנו. וזהו השורש הגדול לכל אשר יעשה האדם טוב בעולם הזה, שזה שכו מאלה השם שמשלים חפצו באשר הוא רוצה בטובתן של בריות⁴.

12) בני יששכר – מאמרי חודש אלול, מאמר א, אות ד (ר' צבי אלימלך מדינוב זי"ע)
 הנה כתבתי לך טעם להימים האלה שהם ימי רצון, על שבהם היתה עליית משה לקבל לוחות אחרונות ונתרצה הקב"ה לישראל, והנה אומר לך דהימים האלה הם בסגולה לרצון העליון מעת בריאת העולם, דהנה בתשרי נברא העולם (לדעת ר' אליעזר דסוגיין כוותיה, ר"ה דף י:) כמו שאומרים זה היום תחלת מעשיך, והנה בריאת העולם היה ברצון, כי אין זה ח"ו כאומן שפועל פעולתו להשלים חסרונו, כי הוא ית"ש שלם בתכלית השלימות רק שברא עולמו ברצון להיטיב לברואיו, וזהו שכתבו המקובלים בלשונם בכמה מקומות כשעלה ברצונו ית"ש לברוא העולם [זוה"ק ח"א פ"ו ע"א] ואם כן שהתחלת הבריאה היתה בתשרי (היינו בריאת האדם, אבל התחלת העולם בכ"ה אלול [ויק"ר פכ"ט א]) אימתי היתה עליית הרצון כביכול באלול, מאז והלאה הוקבע לדורות הימים האלה נזכרים ונעשים בכל שנה ושנה ימי רצון...

13) אגרא זכלה – פרשת בראשית, ד"ה בראשית- הנה הזקנים (ר' צבי אלימלך מדינוב זי"ע)
 "בראשית ברא אלקים". הנה הזקנים שינו לתלמי המלך וכתבו "אלקים ברא בראשית" [מגילה ט, א] דלכאורה הוא מהראוי להתחיל בשמו ית', והנה לפי הפשט יתכן להתבונן למה באמת

³ נערך ע"י ר' צבי שכטר שליט"א

⁴ ויש לשאול מדברי הזוהר (ריש פרשת בראשית דף טו.) וז"ל: "בריש הורמונותא דמלכא גליף גליפו בטהירו עלאה וכו'" [פירוש: בתחלה כשעלה ברצונו יתברך שמו לברוא עולמות כדי שיתנהגו בממשלתו ובמלכותו] עכ"ל. ובספה"ק יש הרבה תירוצים איך לקשר הדברים, עיין בשפע טל (שער הראשון, פרק א דף יב).

לא התחילה התורה בשמו יתברך? ואומר לך דבר נחמד, דהנה ידוע כל פועל אומן מקדים במחשבתו לעשות דבר הנפעל בכדי להשלים חסרונו באיזה דבר שנחסר לו ומקדים במחשבתו צורך הפעולה לטובתו, דרך משל אומן העושה כלי שעות שקורין "זייגר", הנה מקדים צורך הכלי לטובתו, כי הוא חסר במה שאינו יודע עתיו ורגעיו, ועל ידי הכלי הזאת יושלם חסרונו, ובאם אינו עושה בשביל זה כגון שיש לו כלי כזאת, הנה עושה כדי למכור כי יחסר לו מן הממון המצטרך לטובתו ועושה כלי זה להשלים חסרונו בממון, הנה פועל כזה לא יקרא לו פועל אמת, כי אין פעולתו אמת, עושה הזייגר וכוונתו לדבר אחר, מה שאין כן הבורא ית"ש שלם בתכלית השלימות, לא עשה פעולתו להשלים חסרונו ח"ו כי אינו בעל חסרון, ואם כן כביכול לא הקדים את עצמו במחשבתו, רק עשה לטובת הפעולה בעצמה מדרך הטוב להטיב, זה נקרא פועל אמת שפעולתו אמת הבן, הנה אילו הקדים הש"י את שמו בתורתו קודם הפעולה, היה משמע ח"ו שהוא כמו כל הפועלים שמקדימים במחשבתן את עצמן להפעולה, על כן הקדים הש"י את הפעולה להפועל ואמרה התורה בנועם אמריה "בראשית ברא" קודם לשמו ית", להורות שעשה לטובת הפעולה. ויוצא לנו מזה עיקר גדול באמונה, וצורך הודעה זו לתורה ולעבודה כיון שנודע לנו שהפועל הטוב ב"ה פעולתו להטיב לבריותיו, מזה נדע שכל ציווי התורה לטוב לנו כל הימים, שהבורא ב"ה שבראנו להטיב לנו הוא יודע את אשר טוב לנו בב' העולמים, על כן מחויבים אנחנו לקיים את כל אשר צונו ולמנוע מכל אשר הזהירנו בין והתבונן. והנה גוי לא יקבל עליו דברים נחמדים כאלו, על כן שינו לתלמי המלך "אלקים בראשית", אבל ישראל עם קרובו הן המה עמוסים מני בטן (ישעיה מו, ג) המה מבינים הענין, וזה שמקושר סוף התורה לתחילתה, "לעני כל ישראל" יכולים לכתוב "בראשית ברא אלקים", מה שאין כן לגוי צריכה לשנות ולכתוב "אלקים ברא בראשית".

14) מאור עינים – פרשת האזינו, ד"ה סוכות (ר' מנחם נחום מטשערנאביל זי"ע)
 ...ואף שמטבע הטוב להיטיב לא מפני זה נאמר שהוכרח לבא לברא העולמות כדי להיטיב אלא שברא בחסדו של אמת, חסד שעושים עם המתים היינו מדריגות הדלים דלית להו מגרמייהו כלום והיינו חסד ח"ס ד' שחס על מדריגת הדלים... וכן לא שייך לומר שיקבל ח"ו נחת מעבודתו שהרי כל מעשינו פעל לנו על דרך המשמשין את הרב עם הרב שמסייעם שנותן חיותו ובוזה עובדים אותו והכל ממנו ועל כן היינו בחסדו של אמת...

15) באר מים חיים – פרשת בראשית, אות א (ר' חיים מטשערנאוויץ זצ"ל)
 גם ירמז סופי תיבות פסוקי תורתנו הקדושה, ברא' אלקים א'ת, אותיות אמ"ת מ"ת, כי ידוע אשר עיקר בריאת העולם היה בכדי להטיב לבריותיו, והוא ודאי חסד של אמת שאינו מצפה לתשלום גמול, כי תבל למלואה שלו וכל העולם צריכין לאורו, והוא כביכול ברוך הוא וברוך שמו אין צריך לשום בריה, והוא דמיון לחסד שעושים אם המתים, שהוא חסד של אמת. ועל כן רמז בראשית הבריאה, אמת מת, לומר כי העולם נבנה בחסד של אמת הגמור, דמיון חסד אמת הנעשה עם המת.

16) מסכת אבות - פרק ד משנה ב
 בן עזאי אומר רץ למצוה קלה כבחמורה ובורח מן העבירה שמצוה גוררת מצוה ועבירה גוררת עבירה ששכר מצוה מצוה ושכר עבירה עבירה.

17) שפת אמת – פרשת בחוקתי, שנת תרנ"ב
 ...וכן פי' המשנה ששכר מצוה מצוה. שמה לי שרצונו ית' בעשיות המצוה או במה שרצונו ית' להשביענו מטובו. הלא אדרבא זה תכלית רצונו ית'. ובמה שמסגלין מעש"ט עד שהקב"ה נותן את ברכתו זה השכר עצמו מצוה. וכן פי' שכר עבירה עבירה כי מלבד גוף העבירה שהוא נגד רצונו ית' גם העונש שמהפכין הרשעים מדת רחמנותו למדה"ד זה עצמו עבירה עוד ביותר כמ"ש...

18) קדושת לוי – פרשת וירא, עמ' מו

"כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו וכו' למען הביא את ד' על אברהם את אשר דיבר עליו" (יח, יט). כי כשאדם מאמין באמונה שלימה שהקב"ה יתענג בהשפעתו לישראל, אז מה שמבקש מהשם יתברך טובה וברכה הוא תענוג השם יתברך. ותענוג השם יתברך בהשפעתו לישראל, הוא מחמת שישראל הולכין ומחזיקים בתורת ד', על ידי זה מתענג בהשפעתו. וזהו "למען אשר יצוה את בניו וכו' ושמרו דרך ד'" שיצוה אותם להחזיק תורת ד', ועל ידי זה יתענג השם יתברך מהשפעתו, זהו "למען הביא ד' על אברהם כו', אז שפיר יכולין לחשוב שיבא על אברהם אשר דיבר עליו, ולא יחשוב על מנת לקבל פרס, כי מה שהשם יתברך משפיע להם טובות הוא עבור תענוגו יתברך, כיון שמחזיקים תורת ד', ודאי מתענג בהשפעתו להם. והבן.